

Oponentský posudek bakalářské práce

Řečový portrét básníka-blogera na sociálních sítích

Veronika Burešová

Vedoucí práce: Mgr. Ekaterina Rycheva, Ph.D.

Praha 2023

Veronika Burešová si vybrala poměrně složité téma. Nejde ani tak o aktuálnost různorodého zkoumání fungování jedinců ve virtuálním prostoru sociálních sítí, ani o neustálenost termínu „řečový portrét“ v současné lingvistice. Hlavní obtíží tohoto tématu spatřuji v jeho interdisciplinárnosti, nutnosti dobře ovládat jak lingvistické, tak literárněvědné metody zkoumání a zároveň se dobře orientovat ve fungování sociálních sítí.

Zdá se, že se autorka bakalářské práce svého úkolů zhostila důsledně. Práce má perfektní strukturu. Na začátku v teoreticko-metodologické části vysvětluje klíčové pojmy jako „blog“, „řečový portrét“ nebo specifika sociální sítě Instagram. V druhé části analyzuje konkrétní vybrané profily. Objem práce i použitých zdrojů je více než dostatečně rozsáhlý, výběr literatury je též vhodný, v češtině, ruštině i angličtině, všude v textu je na zvolenou literaturu velké množství odkazů. Bibliografie je uspořádaná dobře a přehledně. Tedy na první pohled z formálního hlediska se práce jeví téměř jako dokonalá.

I přesto bych si dovolila vznést několik připomínek a položit několik otázek k diskuzi. Práce nese název „Řečový portrét básníka-blogera na sociálních sítích“, ovšem ve svém jádru je soustředěna na zkoumání řečového portréty dvou básnířek na Instagramu. Veronika Burešová dokonce (což hodnotím kladně) první teoretickou část bakalářské práce zakončuje kapitolou „ženské psaní“. Nebylo by lepší v názvu i abstraktu práce zmínit, že se jedná hlavně o „řečový portrét básnířek-blogerek na Instagramu“? Další varianta by byla nesoustřeďovat se tolik právě na Instagram, když obě zkoumané básnířky vystavují stejné texty i na jiných sociálních sítích (VKontaktu, Telegramu atd.).

Také vyvstává otázka k použití termínu „řečový portrét“ v názvu práce. Mnohem neotřelejší, vlastní postřehy má autorka práce ve zkoumání, zda blogerky používají fotky s textem v komentáři nebo videa Reels nebo InstaStories, ovšem, to spíše nezapadá do charakteristik portréty „řečového“. Jestli by v názvu tedy neměl být „virtuální portrét“, pak „řečový portrét“ už by mohl být jeho součástí a jejich souvislost může být vysvětlená uvnitř práce.

Další poznámka se týká hojných odkazů v textu práce. Samozřejmě odkaz na bezprostředně citované dílo je nutný a ve většině případů autorka pracuje s citacemi zcela vhodně. Ale v některých případech se musíme ptát, jestli je nutné odkazovat se na jakousi (ale třeba nikoli zásadní pro obor) studii, pokud se jedná o skutečnosti všeobecně dobře známe. Na str. 14, např., nacházíme: „U firemních webových zápisníků jsme již trochu zabrousili do marketingové oblasti, která je součástí většiny soudobých blogů. Zde se jedná o blogy s informacemi reklamního charakteru“ a takové tvrzení doprovází odkaz Moroslin, P. V. *Структурно-семантические параметры веб-блогов как особого речевого жанра*, Вестник Тамбовского университета. A podobných příkladů je víc. Trochu jiný příklad nedbalého

zacházení s citací vidíme třeba na str. 39: „Lingvorealie je možné chápat jako jazykové jednotky, jež pojmenovávají specifika kultury určitého národa, přičemž jejich výrazným rysem je obtížná přeložitelnost do jiného jazyka. Jedná se o nezbytnou součást výuky cizích jazyků, jejichž znalost usnadňuje komunikaci“, kde autorka cituje definici pojmu „lingvorealie“ ze studie „Nový přístup k lingvoreaáliím“. Ovšem potřebujeme poslední větu (anebo vůbec tento typ definice) v textu, kde jde o něco jiného, než překládání a výuka cizího jazyku? Další typ překvapivého odkazování: „Ruské hovorové výrazy je možné definovat jako mluvenou formu spisovné ruštiny“ – uvádí autorka a odkazuje se u toho na článek Františka Kopečného z roku 1949 o útvarech češtiny.

Dají se najít i poněkud zvláštní tvrzení autorky samotné: „Verbální internetová komunikace se po literární i jazykové stránce výrazně vzdálila od naučného stylu“ str.8. Nabízí se otázka, a kdy se mu verbální komunikace vůbec přibližovala?

Toto ovšem jsou velmi lehce opomenutelné drobnosti. O něco závažnější je celkový přístup k analýze ve druhé, praktické části. Práce nám celou dobu naznačuje, že chce podat jakýsi ucelený, skupinový portrét básníka-blogera (nebo tedy spíše básnířky-bloggerky), ovšem celá skupina je tvořena jen dvěma básnířkami, což je jako vzorec poměrně málo. Zároveň Veronika Burešová nikde nevysvětluje, proč byly vybrané zrovna instagramové blogy @ah_astakhova a @bolshe_nikogda, snad kromě konstatace, že „mají mnoho společného“ (str. 30). Proč do výzkumu nebyly zahrnuté třeba Solo Monova nebo Jana Mkr, popřípadě další?

Nakonec na str. 24 své práce autorka tvrdí: „Nejprve je tedy důležité analyzovat jednotlivé specifické složky autorova jazyka, od fonetické, gramatické a lexikální až po syntaktickou. Poté je možné rozpoznat charakteristické rysy jazykové osobnosti, ať už skutečné, či fiktivní, a taktéž odhalit důležité poznatky o autorově osobnosti a stylu“, ale ve výsledku analyzuje třeba tropy a figury, také grafické a odkazovací prvky (zavináče, hashtagy, emotikony), ale při tom u básní není zkoumán rozměr (včetně slabičné délky verše), počet veršů a slok (přitom všechny tyto rysy jsou důležité i z hlediska vizuálního vnímání básní, tištěných vedle fotografií a obrázků). Chybí typ rýmování (absence rýmů, banální rýmy, chudé, bohaté), ze zvukové organizace jsou zmíněné anafory/epifory, avšak nejsou aliterace/asonance (což všechno může být důležitá zvuková stránka třeba pro videa; tam by se dal zmínit i způsob přednesu). Autorka zkoumá metafory a epiteta, ale ve výsledné tabulce udává jejich celkový počet, kdyžto pro charakteristiku řečového portréту by bylo mnohem zajímavější porovnat množství banálních, frekventovaných metafor a epitetů oproti individuálnímu autorskému užití. Není prostudovaná syntaktická skladba vět (jednoduchá, souvětí, počty a typy větných členů). Chybí studium slovní zásoby: bohatost, stylistická šíře, tematická hnízda, odrážející individuální autorský obraz světa, šíře synonymických řad apod.

Je samozřejmě pochopitelné, že v omezeném rozsahu bakalářské práce to nejde obsáhnout v celé šíři, ale v tom případě by autorka měla buď zúžit téma, nebo uvést, že je si tohoto problému vědomá, a vysvětlit, proč vybírá pro analýzu jen ty rysy, které vybírá a opomíjí ostatní.

Při nejmenším v rámci přílohy 9. bych uvítala další dva sloupečky: rozdělení jevů, jak se vyskytují u každé z básnířek-blogerek, a pak teprve společný počet: z toho by bylo zjevnější, zda se jevy, o nichž se mluví, týkají zobecněného portrétu, nebo naopak individuálních rysů té které básnířky. Obzvlášť je to vhodné v případě analýzy autorek dost různé úrovně, jakými jsou

pozdní Věra Polozkova a Irina Astachova (ostatně i autorka práce sama si těchto rozdílů ve svém zkoumání povšimla).

Přes zmíněné nedostatky práce splňuje požadavky kladené na tento typ textu. Práci k obhajobě doporučuji a navrhuji známku velmi dobře.

V Praze dne 8.06.2023

PhDr. Natalja Volkova, Ph.D.